

Μακεδονικά

Τόμ. 3 (1956)

Έγγραφα εκ Μοσχοπόλεως

Στίλπων Π. Κυριακίδης

doi: [10.12681/makedonika.1116](https://doi.org/10.12681/makedonika.1116)

Copyright © 2015, Στίλπων Π. Κυριακίδης

Άδεια χρήσης [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Κυριακίδης Σ. Π. (1956). Έγγραφα εκ Μοσχοπόλεως. *Μακεδονικά*, 3, 408–412.
<https://doi.org/10.12681/makedonika.1116>

πού μάζεψαν. Ἔτσι ὅλες οἱ συνοικίες φωτίζονται καὶ πλημμυρίζουν ἀπὸ χαρούμενες φωνές καὶ τραγούδια τῶν παιδιῶν τῆς γειτονιάς, πού τραγουδοῦν γύρω ἀπὸ τὶς φωτιές. Πολλές γριουὲς μαζεύουν θρακιές ἀπὸ τὶς φωτιές καὶ τὶς φέρνουν στὰ σπίτια τους μὲ τὴν ἰδέα, πὼς φέρνουν σ' αὐτὰ τὴν εὐτυχία.

Θεοφάνης Κόττης

3

Φωτιές σὴν Ἄρδεα.

Ξημερώνοντας ἡ παραμονὴ τῶν Χριστουγέννων παιδιὰ ἕως δεκαπέντε ἐτῶν συγκεντρώνονται σὲ παρέες καὶ μαζεύοντας ἀγκάθια στήνουν, ὅπως λέν, τὸν Ἡρώδη καὶ κατόπιν τὸν καῖν.

Ἄνδρομάχη Α. Παπαδοπούλου

Αἱ πληροφορίαὶ δυστυχῶς εἶναι κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον συνοπτικαὶ καὶ δὲν περιέχουν χαρακτηριστικὰς λεπτομερείας, αἱ ὁποῖαι εἴτε ἐξέλιπον πλέον εἴτε δὲν παρατηρήθησαν ὑπὸ τῶν συλλογέων. Ἄξιον σημειώσεως εἶναι ὅτι, ἐνῶ εἰς τὸ Ἄργος Ὁρεστικὸν ἡ ἀνθρακία θεωρεῖται προφανῶς μιὰ καὶ δὲν ἐπιτρέπεται νὰ λάβῃ τις ἐξ αὐτῆς εἰς τὴν οἰκίαν του, ἀντιθέτως εἰς τὸ Λέχοβον θεωρεῖται ἐνέχουσα δύναμιν εὐεργετικὴν. Οὕτως ἡ πυρὰ παρουσιάζεται εἰς δύο ὄχι πολὺ ἀπέχοντας τόπους ὑπὸ δύο ἰδιότητος, εἰς μὲν τὸν πρῶτον ὡς καθαρτικὴ, εἰς δὲ τὸν δεῦτερον ὡς εὐετηρικὴ. Τὰ ἀναφερόμενα αἴτια, ὅτι ἡ πυρὰ εἶναι ἀπομίμησις τῆς πυρᾶς τῶν ποιμένων ἢ ὅτι καίουν τὸν Ἡρώδη, ἀσφαλῶς εἶναι ὑστερογενῆ. Ὑποθέτω ὅτι ἡ διαφορὰ ὀφείλεται εἰς τὴν διάφορον ἰδιότητα, τὴν ἀποδιδομένην κατὰ τόπους εἰς τὴν πυρὰν. Εἰς τὸ Λέχοβον ἡ πυρὰ εἶναι ἀσφαλῶς εὐετηρικὴ, εἰς τὴν Ἄρδεαν πιθανώτατα καθαρτικὴ, ὅπως καὶ εἰς τὸ Ἄργος Ὁρεστικόν. Λέγω πιθανώτατα, διότι δυστυχῶς ἡ συλλογὴ οὐδὲν σημειώνει περὶ τῆς χρήσεως τῆς ἀνθρακιάς.

ΣΤΙΛΠΩΝ Π. ΚΥΡΙΑΚΙΔΗΣ

ΕΓΓΡΑΦΑ ΕΚ ΜΟΣΧΟΠΟΛΕΩΣ

1

† Διὰ τοῦ παρόντος τῆς κοινότητος, βεβαιωτικοῦ γράμματος, δῆλον ποιούμεν, ἡμεῖς οἱ τῆς πολιτείας | ταύτης Μοσχοπόλεως, ἀπαξάπαντες ἱερεῖς τε καὶ λαϊκοί, ἄρχοντες καὶ ἀρχόμενοι, ὅτι τὴν σήμερον | ἐκ συμφώνου ἐπωλήσαμεν εἰς τὸν Ἀντώνιον πύλη, καὶ εἰς τὸν Θεόδωρον νάτζα κικαδία, ὄλιον τὸ λειβάδιον τῶν καρβατζήδων, ὅπου εἶναι ἀπάνω ἀπὸ τὴν βρύσιν τοῦ στρούγου, διὰ | ^{λλ}_{σσ} 120 ἡγουν ἑκατὸν εἴκοσι γρόσια, τὰ ὁποῖα ἐλάβομεν ἤδη ἐπὶ χειρὸς παρ' αὐτῶν σῶα | καὶ ἀνελλιπῆ, καὶ τὰ ἐδώσαμεν εἰς τὰ καθημερινά, καὶ ἄφευκτα δοσήματα, καὶ μπόρτζια τῆς | δυστυχημένης ταύτης πολιτείας μας μοσχοπόλεως. ὅθεν ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ ἐξῆς, μέχρι | τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος, οἱ ἄνω ῥηθέντες ἀγορασταὶ Ἀντώνιος πύλη, καὶ Θεόδωρος νάτζα | κικαδία μένουσι τέλειοι οἰκοκυραῖοι, καὶ ἐξουσιασταὶ εἰς ὅλον αὐτὸ τὸ λειβάδιον τῶν | καρβατζήδων, παρ' οὐδενὸς ἐνοχλούμενοι, ἢ ὅλων πειραζόμενοι· διὸ καὶ τὸ παρὸν τῆς κοινότητος γράμμα ἐγράφη, ἵνα ἔχη τὸ κύρος ἐν παντὶ κριτηρίῳ. 1807 μαρτίου 5

Ἐν μοσχοπόλει.

¹ Ἡ βραχυγραφία δηλοῖ ἀολάνια, ὅπως ἄλλως ἐλέγοντο τὰ γρόσια.

† ὁ οἰκονόμος καὶ ἱεροκῆρυξ Δανιὴλ βεβαιοῖ	† νικολακοτεστι πουζου βεβη
†	† ναοῦμ γιώργι τζουμετίκου βιβιεῖ
†	†
†	†
† νηκόλαος τημαλέκου βιβεοῖ	†
† ναοῦμ ζιαβα βεβαιοῖ	†
† χατζή βρέτο κότσικα βεβη	†
† ντονατζι πιβεβεῶ	†
† τζιοτζης γγόγγα βεβη	
† νητζα κλαβα βεβη	

2

Ταχσιν
μπέγη
Τ. Σ.

ισμαηλ
μπέγη
Τ. Σ.

σουλιμαν
μπέγη

>Διὰ τοῦ παρόντος γράματος δηλον ποιῶ. ἐγὼ ὁ τήμας κούπεκα, ὅτι τὴν σήμερον | ἡμέρα. αὐτὸ θέλητος εἰκινούμενος, ἐποῦλησα. τὸ οσπήτηνον. ὅπου ἔχω ἐγὼ. | καὶ ἀθῶμιν. τὴν σήμερον μέσα εἰς τὴν νήκοκηρᾶ μου. ὀνομάζοντες· κιοῦράνης.¹ διὰ γρόσια. 350 ἤγουν τριάκδoσια πενήντα γρόσια σοστά, ὀπήα σήμερον | ἔλαβον. ἔπηχίρας. σῶα καὶ ἀνελλιπῆ ἕως λεπτού. ὄθεν ἀπὸ τονήν. καὶ ἔξῃς | μέχρῃς τῆς σήντελείας εἶναι καὶ λέγετε τέλειος νήκοκιράν. εἰς αὐτὸ τὸ ὀσπίτηνον | καὶ δὲν ἔχη κανέναν· νὰ τὴν πιράξη οὔτε μπεδῆ οὔτε κορῆτζη οὔτε εἰ χώρα | ὀτη μετὸ θελήμᾶ μου· τὸ ἐποῦλησα ὄθεν γέγονεν τὸ παρόν· εἶνα ἔχη τὸ κήρος | ἐν παντὶ κρητηρήφ καὶ οὔτω ἀσφάλειαν εἰς ἔνδιδεξιν

>ἐγὼ ὁ τήμας, κιοῦπέκα

στρεγῶ τα ἄνωθεν:

τζιοτζίας ναζου

μᾶρτιρο:

ναουμ γιανάκη

μαρτίρο:

βεκτα γκατεσα

μαρτιρω

κῶστάντεινος Ἰωανου ζιάβα μάρτιρω,

ἐγὼ ὁ δημιτρως τζιπε μαρτιρω

*Ἐπὶ τῆς ὀπισθίας ὄψεως τοῦ χάρτου: Τίμα εἰδὸς τοῦ μιχάλη.

1822: ὄχτωμβρίου 27

>ὁ γράφας μιχάλη κτήνα
ἐκστόματος μᾶρτηρό:

3

Φανερονο καὶ ὀμολογο εγο ὁ νηκόλα του χα|τζικoστα κουτζουλιανα ὀτιπος ελαβα καὶ στρεοστο | του κυρ κοστη παλαούρη τὸν ἀριθμον αζλλ 125 | ἤγουν γροσια εκατὸν ἡκοσι πεντη σοστα καὶ | εχομαι τιν διοριαν τουαγιου ἀποστολου πετρου | καὶ παυλου νατα ευχαρηστήσο χωρις λογο καὶ αν | περασουν ἀποτὴν διορηαν νὰ

¹ Κιοῦράνα πιθανάτατα εἶναι δημῶδης ἐκφορὰ τοῦ βυζαντινοῦ ὀνόματος *Κυράνα* (Κῦρ "Ἄννα), ὀπερ φαίνεται ὀτι ἦτο σύνηθες ἐν βορείῳ Ἡπειρῳ, ὀπως καὶ ἀλλαχοῦ τοῦ "Ἐλληνισμοῦ. Βλ. Ἰ ω α κ ε ἰ μ Μ α ρ τ ι ν ι α ν ο ῦ, Συμβολαὶ εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Μοσχοπόλεως. Α'. Ἡ ἱερὰ Μονὴ τοῦ τιμίου Προδρόμου κατὰ τὸν ἐν ἀπτῇ κῶδικα. 1630 - 1875. Ἀθῆ-να 1939, σ. 101 σημ.

τρехουν με το | διαφορον ταδεκα δοδοκα στο χρόνο δια ταυ|το δινο τιν όμολογιαν
να εχι το κικος και ου|το στρεγο

1818

νοεμβριου Ι

εγο νικολα του χατζηκοστα
στεργο τανοθεν
μητρομαργαρητη
μαρτιρο :
ναιζα στραλα
μαρτιρω

εγο αντονι στρα|λα
μαρτηρο
και γραφας

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω δημοσιευμένων τριῶν ἐγγράφων, προερχομένων ἐκ Μοσχοπόλεως, τὸ σπουδαιότατον εἶναι τὸ πρῶτον οὐ μόνον ὡς κοινοτικόν, ἀλλὰ καὶ ὡς παρέχον ἐνδιαφερούσας πληροφορίας διὰ τὴν ἱστορίαν τῆς ὀνομαστῆς μὲν ἀλλ' ἀτυχοῦς ταύτης πόλεως. Τὸ ἐγγραφον εἶναι πωλητήριον λειβαδίου τινὸς κοινοτικοῦ εἰς τὸν Ἀντώνιον Πύλη καὶ τὸν Θεόδωρον Νάτζα Κικαδία. Ἄξιον σημειώσεως εἶναι πρῶτον αὐτὸ τὸ ὄνομα τοῦ παλουμένου λειβαδίου, ὀνομαζομένου τῶν *καρβαντζήδων*. *Καρβαντζήδες*, ὡς γνωστόν, εἶναι οἱ ἀποτελοῦντες τὰ *καραβάνια* ἢ *καρβάνια* ἢ *κερβάνια*, ἥτοι τὰς μεγάλας ἐπίπλους ἐμπορικὰς συνοδείας, διὰ τῶν ὁποίων μετεφέροντο τὰ πρὸς πώλησιν ἐμπορεύματα εἰς τὰς κατὰ τόπους συγκροτούμενας κατὰ τοὺς χρόνους τῆς τουρκοκρατίας μεγάλας ἐνιαυσίους ἐμπορικὰς πανηγύρεις ἢ καὶ εἰς μακρυνὰς πόλεις, πολλάκις εὐρωπαϊκὰς. Ἡ ὑπαρξὶς *λειβαδίου καρβαντζήδων* ἐν Μοσχοπόλει δὲν δικαιολογεῖται ἐκ τῆς γεωγραφικῆς θέσεως τῆς πόλεως, ἢ ὁποία εὐρίσκατο μακρὰν τῶν μεγάλων ὁδῶν, διὰ τῶν ὁποίων διήρχοντο συνήθως τὰ *καρβάνια*. Ἄρα τὰ *καρβάνια*, τὰ χρησιμοποιοῦντα τὸ λειβάδιον τῆς Μοσχοπόλεως, δὲν ἦσαν ξένα, ἀλλ' ἐπιχώρια, σχηματιζόμενα ἐξ ἐμπορῶν Μοσχοπολιτῶν πρὸς μεταφορὰν βιομηχανικῶν προϊόντων, ἐπιτοπίως κατασκευαζομένων, τὰ ὁποία, ὡς γνωστόν, ἦσαν κυρίως ὑφάσματα καὶ τάπητες. Ἡ ὑπαρξὶς τοιούτων ἐγχωρίων *καρβανίων* ἀποδεικνύει τὴν καὶ ἀλλαχόθεν γνωστὴν βιομηχανικὴν δραστηριότητα τῆς πόλεως, εἰς τὴν ὁποίαν ὄφειλε καὶ τὸν πλοῦτον καὶ τὴν ἄλλην αὐτῆς πρόοδον καὶ εὐημερίαν.¹ Δεύτερον ἀξιὸς σημειώσεως εἶναι καὶ ὁ λόγος, διὰ τὸν ὁποῖον ἡ κοινότης ἠναγκάσθη νὰ πωλήσῃ τὸ λειβάδιον, τὸ ὁποῖον μετὰ τὴν καταστροφὴν τοῦ 1769 καὶ τὴν κατάπτωσιν τῆς πόλεως ἴσως δὲν ἦτο πλέον καὶ πολὺ χρήσιμον. Οἱ πωλήσαντες τὸ λειβάδιον ἄρχοντες τῆς κοινότητος λέγουν μετὰ συντριβῆς καρδίας ὅτι τὰ εἰσπραχθέντα ἐκ τῆς πωλήσεως χρήματα τὰ ἔδωσαν «*εἰς τὰ καθημερινὰ καὶ ἄφρευκα δοσίματα καὶ μπόρτζια τῆς δυστυχημένης ταύτης πολιτείας μας Μοσχοπόλεως.*» Οἱ καθημερινοὶ οὗτοι καὶ ἄφρευκοὶ φόροι καὶ τὰ *μπόρτζια*, δηλονότι τὰ χρέη, ἐπαναφέρουν εἰς τὴν μνήμην τοὺς διαβοήτους *μπορτζιλῆδες*, εἰς τοὺς ὁποίους ὀφείλεται καὶ ἡ καταστροφὴ τῆς πόλεως κατὰ τὸ 1769. Τί ἦσαν οἱ *μπορτζιλῆδες* οὗτοι ἐγνώσθη ἐκ τοῦ ὑπὸ τοῦ μητροπολίτου Ἐάνθης Ἰωακείμ Μαρτινιανοῦ δημοσιευθέντος κώδικος τῆς παρὰ τὴν Μοσχόπολιν Μονῆς τοῦ τιμοῦ Προδρόμου.²

Ἡ προϊούσα ἐν τῇ Ὀθωμανικῇ αὐτοκρατορίᾳ πᾶράλυσις τῆς διοικήσεως καὶ ἀναρχία εἶχε καταστήσει κατὰ τὸν ΙΗ' αἰῶνα τὴν ζωὴν ἐπικίνδυνον ὄχι μόνον εἰς τὴν ὑπαιθρον, ἀλλὰ καὶ εἰς αὐτὰς τὰς πόλεις. Ἰδίως ἐν Ἀλβανίᾳ, ὅπου τὰ ληστρικὰ ἔνστικτα εἶναι ἰδιαιτέρως ἀνεπτυγμένα, οἱ Ἀλβανοὶ μεγιστάνες, μπέηδες καὶ

¹ Σ π υ ρ. Λ ά μ π ρ ο υ, Ἡ Μοσχόπολις καὶ ἡ οἰκογένεια Σίνα, ἐν Νέῳ Ἑλληνισμῷ, τόμ. ΚΑ' (1927) σ. 160.

² Ἐνθ' ἀν. σ. 71.

σπαχήδες, εἶχον καταστῆ ἡ μάλιστα ὀλοκλήρου τῆς χώρας προβαίνοντες εἰς φόνους, ληστείας καὶ ληστρικός ἐπιδρομάς, ὅπου ἐγνώριζον ὅτι θὰ εἶχον νὰ ἀποκομίσουν σημαντικά ὀφέλη. Ἡ Μοσχόπολις, ὡς πόλις εὐήμεροῦσα, ἦτο φυσικὸν νὰ προσελκύσῃ τὰ ἀρπακτικὰ αὐτῶν βλέμματα. Οἱ δυστυχεῖς Μοσχοπολίται, μὴ δυνάμενοι οἱ ἴδιοι νὰ ἀμυνθῶσιν ἐνόπλιως, διὰ νὰ ἀποτρέπωσι τὰ ἐκ μέρους τῶν ληστρικών γειτόνων των δεινά, δυστυχῶς δὲ καὶ ἔνεκα τῶν ἰδίων σφοδρῶν κομματικῶν ἐρίδων, ἠναγκάζοντο νὰ προσφέρουν ἐκάστοτε εἰς τοὺς ἀτάκτους χρηματικά ποσά, τὰ ὁποῖα συνέλεγον δι' ἐράνων, καὶ ὅταν ταῦτα δὲν ἦσαν ἀρκετά, διὰ νὰ κορέσωσι τὴν ἀπληστίαν τῶν ληστῶν, ἠναγκάζοντο νὰ δίδουν καὶ χρεωστικὰς ὁμολογίας, νὰ ὁμολογοῦν δηλονότι χρέη, *μπόρτζια*, τὰ ὁποῖα ἐλογίζοντο καὶ ἔντοκα. *Μπορτζιλήδες*, δηλ. χρεῶσται, ἦσαν κυρίως οἱ Μοσχοπολίται, ἀλλὰ τὸ ὄνομα μετεφέρθη εἰς τοὺς ἀπαιτητὰς τοῦ χρέους Ἀλβανούς, ἴσως διότι οὗτοι συχνὰ ἐχρησιμοποιοῦν τὴν λέξιν. Τὰ χρέη ταῦτα μὲ τοὺς ὑπερβολικούς των τόκους ἀπέβησαν ἀνίατος πληγὴ διὰ τοὺς Μοσχοπολίτας, διότι οἱ μπορτζιλήδες δὲν ἐδίσταζον καὶ διὰ τῆς βίας νὰ ἐπίζητῶσι τὴν εἰσπραξίν αὐτῶν, ἐν τέλει δὲ προυκάλεσαν καὶ τὴν ἐν μέρει καταστροφὴν καὶ δῆωσιν τῆς πόλεως κατὰ τὸν Μάϊον τοῦ 1769, καὶ κατὰ τὸν Σεπτέμβριον τοῦ αὐτοῦ ἔτους τὸν πλήρη σχεδὸν ἐξοικισμὸν τῶν κατοίκων «ἀπὸ τὸν φόβον τῶν μπορτζιλήδων καὶ ἀπὸ τὰ βαριά δοσίματα», ὅπως λέγει ὁ κῶδιξ.¹

Αἱ ὀλίγαι ἀπομείνουσαι οἰκογένειαι, διὰ νὰ ἀπαλλαγοῦν τῶν χρεῶν, τὰ ὁποῖα ἐβάρυνον ὀλόκληρον τὴν κοινότητα, ἀπεφάσισαν κατὰ τι ἔγγραφον τοῦ 1774 «τὰ κτήματα πάντα τῶν φευγάνων νὰ δοθοῦν εἰς τὰς ἀνάγκας καὶ χρέη τῆς πολιτείας, διὰ τὸ βαρὺ φορτίον ὅπου ἐφορτώθη εἰς τὰ λείψανα τῶν δυστυχημένων τούτων πτωχῶν». Παρ' ὅλον ὅμως τοῦτο τὰ χρέη δὲν ἐξηλείφθησαν. Τὸ δημοσιευόμενον ἔγγραφο δεικνύει ὅτι «τὰ καθημερινὰ καὶ ἄφευκτα δοσίματα καὶ *μπόρτζια* τῆς δυστυχισμένης πολιτείας» ἐξηκολούθουν καὶ μέχρις ἀκόμῃ τοῦ 1807.

Τὸ δεύτερον ἔγγραφον, γεγραμμένον ὑπὸ ἀνθρώπου, ἠσκημένου μὲν περὶ τὴν δυσανάγνωστον ἔνεκα τῆς συμπλοκῆς τῶν γραμμάτων γραφὴν τῶν ἀρχῶν τοῦ ΙΘ' αἰῶνος, ἀλλὰ κατὰ τὰ ἄλλα ἀγραμμάτου καὶ ἀνορθογράφου, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον δεικνύει ὅτι ἡ ἀνθοῦσα κατὰ τοὺς χρόνους τῆς ἀκμῆς τῆς πόλεως ἑλληνικὴ παιδεία εἶχεν ἤδη ὑποχωρήσει πολὺ, εἶναι καὶ αὐτὸ πωλητήριον γνωστοῦ τύπου. Ἄξιον σημειώσεως εἶναι ὅτι ἡ πώλησις τῆς οἰκίας, εἰς τὴν ὅποιαν διαμένει ὁ πωλητής, γίνεται εἰς τὴν *νοικοκυρὰν* του, δηλαδή εἰς τὴν σύζυγόν του. Τοῦτο προϋποθέτει συμφῶνως πρὸς τὸ κρατοῦν τότε οἰκογενειακὸν δίκαιον ὅτι ἕκαστος τῶν συζύγων ἠδύνατο νὰ ἔχη ἴδιαν περιουσίαν καὶ νὰ διαχειρίζεται αὐτὴν κατὰ βούλησιν. Ἄξια προσοχῆς εἶναι ἐπίσης καὶ ἡ προσθήκη, ὅτι οὐδεὶς ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἐνοχλήσῃ τὴν ἀγοράσασαν, πιθανῶς μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πωλητοῦ, οὔτε παιδί οὔτε κορίτσι, φυσικὰ ἰδικόν του, ἀλλ' οὔτε καὶ ἡ χώρα. Καὶ ἡ μὲν ἀνάμειξις τῶν τέκνων εἰς τὴν καταλειφθεῖσαν ὑπὸ τοῦ πατρὸς περιουσίαν ἔχει τινὰ λόγον· τίνα ὅμως λόγον ἔχει ἡ ἀνάμειξις τῆς χώρας, δηλ. τῆς κοινότητος τῆς πόλεως, δὲν ἐννοῶ. Τὸ ἔγγραφον εἶναι, νομίζω, ἄξιον τῆς προσοχῆς τῶν ἀσχολουμένων περὶ τὸ οἰκογενειακὸν δίκαιον τῶν χρόνων τῆς τουρκοκρατίας. Εἰκάζω ὅτι ἡ πώλησις εἶναι εἰκονικὴ, γενομένη ἀντὶ δωρεᾶς, πρὸς ἀποφυγὴν τῶν ἐκ ταύτης ἀμφισβητήσεων.

Τὸ τρίτον ἔγγραφον, ἐπίσης κακῶς γεγραμμένον, δείγμα τῆς προϊούσης ἀγραμματοσύνης, εἶναι χρεωστικὸν ὁμολόγον *Νικολάου* τινὸς τοῦ *Χατζηκώστα Κουτζουλιάνου* πρὸς τὸν *κῆρ Κώστην Παλαούρη*ν. Ὁ δεύτερος ὑπογράφεται ὡς πρόκριτος εἰς ἔγ-

¹ *Ενθ' ἀν. σ. 79.

² *Ενθ' ἀν. σ. 84.

γραφον τοῦ μητροπολίτου Κορυτζᾶς Κυρίλλου, δι' οὗ διορίζεται ἡγούμενος τῆς μονῆς ὁ παροσιώτατος κῆρ Λεόντιος Γραμποβάρης, ἐπίτροπος δὲ ὁ Σπυρίδων Ναουμίδης ἐν ἔτει 1837. Ἐν τῷ ἐγγράφῳ τούτῳ τὸ ὄνομα γράφεται *Μπαλαούρη*. Ὁ Κώστης οὗτος Μπαλαούρης ὑπῆρξε πατὴρ τοῦ Ναοῦμ Κωνσταντίνου Μπαλαούρα, ὅστις ἐπετρόπευσε τῆς Μονῆς τοῦ τιμίου Προδρόμου ἀπὸ τοῦ 1877 - 1887.¹ Ἐκ τοῦ ἐγγράφου προκύπτει ὅτι ὁ τόκος τῶν χρόνων ἐκείνων ἦτο τὰ δέκα δώδεκα, δηλ. εἴκοσιν ἐπὶ τοῖς ἑκατόν.

Ἐνδιαφέροντα εἶναι καὶ τὰ ὀνόματα τῶν ἐν τοῖς ἐγγράφοις ἀναφερομένων. Ἐνια τούτων ἀπαντοῦν καὶ εἰς τὰ ὑπὸ τοῦ Ἰωακείμ Μαρτινιανοῦ δημοσιευόμενα ἔγγραφα, ὑπενθυμίζουσι δ' ἐπώνυμα οἰκογενειῶν, σφραζομένων μέχρι σήμερον. Τὰ ἐπώνυμα καὶ μερικὰ τῶν ὀνομάτων εἶναι κουτσοβλαχικά, δείγματα τῆς ἐν Μοσχοπόλει λαλουμένης κουτσοβλαχικῆς διαλέκτου.

ΣΤΙΛΠΩΝ Π. ΚΥΡΙΑΚΙΔΗΣ

Α Σ Μ Α Τ Α

Λέχοβου

1

Τοῦ Λούκα

*Ἐνα πουλάκι ἐλάλησε στοῦ Λέχοβου τῆ ράχη.
Δὲν κελαῖδοῦσε σὰν πουλί, μηδὲ σὰν χελιδόνι,
παρὰ λαλοῦσε κ' ἔλεγε μ' ἀνθρωπινὴ κουβέντα.
«Καλὰ ἦσουν, Λούκα μ', στὰ βουνὰ καὶ στὰ Καστανοχώρια.
Τί γόρευες, τί χάλευες, στοῦ Λέχοβου τῆ ράχη ;
— Πήγαινα γιὰ τὸ Μουρίχοβο καὶ γιὰ τὴν Καρατζόβα,
γιατὶ μὲ κατηγορήσαν Ζιάκας καὶ Παπαδήμας·
Δὲν κάνει ὁ Λούκας γι' ἀρχηγὸς μηδὲ γιὰ καπετάνιος.»
Συχνὰ στέλναν τὰ γράμματα στὸ κέντρο στὴν Ἀθήνα·
Δὲν κάνει ὁ Λούκας γι' ἀρχηγὸς μηδὲ γιὰ καπετάνιος.*

2

Τοῦ Γιώργου Μπουλάνη

*Ἄξω μεριά ἀπ' τὸ Λέχοβο, στὸ δάσος τοῦ Στρεμπένου,
Γιώργος Μπουλάνης πολεμᾷ μὲ τούρκικο ἀσκέρι.
Ρίχνουν τουφέκια σὰν βροχὴ, μολύβια σὰν χαλάζι.
Μπάμπας Ἀντρέας πονηρὸς φωνάζ' ἐπὶ παλληκάρια.
«Χτυπάτε τὰ βρωμόσκυλλα, χτυπάτε Τουρκαλάδες.»
Γι' ἀφουγκραστήτε, βρὲ παιδιά, τὸ λυπηρὸ τραγοῦδι,
τραγοῦδι νὰ τὸ μάθετε, τραγοῦδι νὰ τὸ λέτε
καὶ ὅσοι εἶστε Ἕλληνες νὰ κάτσετε νὰ κλαῖτε.
Σ' ἕνα μνημοῦρι δεκατρεῖς ὄλους τοὺς παραχῶσαν.*

¹ Ἐνθ' ἀν. σ. 103 καὶ 153.